

تجزیه و ترکیب

قرآن کریم

جلد یازدهم
حزب یازدهم قرآن

بقلم

فاطمہ ناظم زمر دی

ناظم زمردی، فاطمه، ۱۳۱۵ -

تجزیه و ترکیب قرآن کریم / بقلم فاطمه
ناظم زمردی - تهران : فاطمه ناظم زمردی، ۱۳۸۲ -
ج.

ISBN 964-06-3931-1 (دوره) - ISBN

964-06-3926-5 (۲) - ISBN 964-06-3925-7 (ج. ۱)

ISBN 964-06-3927-3 (ج. ۳) - ISBN

964-06-3929-X (۵) - ISBN 964-06-3928-1 (ج. ۴)

ISBN 964-06-3930-3 (ج. ۶) - ISBN

964-06-5301-2 (۸) - ISBN 964-06-5300-4 (ج. ۷)

ISBN 964-06-5302-0 (ج. ۹) - ISBN

964-06-7800-7 (۱۱) - ISBN 964-06-5303-9 (ج. ۱۰)

ج.)

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
ج ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵ (چاپ اول: ۱۳۸۵)
۱- قرآن - صرف و نحو، الف. عنوان.

۲۹۷/۱۵۳

ت ۲۷/۷/۸۲ BP

م ۸۲-۲۶۷۴۵

کتابخانه ملی ایران

تجزیه و ترکیب قرآن کریم / سوره آل عمران (جلد یازدهم)

نویسنده : فاطمه ناظم زمردی

ناشر : نویسنده

نوبت چاپ : اول

تیراژ : ۵۰۰

قطع و صفحه : رحلی (A4)، نهم + ۱۲۵

قیمت : ۰۰۰۰۰

تلفن : ۶۴۲۵۳۶۸ - ۹۱۲۱۵۴۵۰۰۰ - ۲۲۳۰۸۷ - ۲۶۱

شابک : ۹۶۴-۰۶-۷۸۰۰-۷ (جلد یازدهم)

964-06-7800-7

۹۶۴-۰۶-۳۹۳۱-۱ دوره یکصد و بیست جلدی

964-06-3931-1

فهرست جلد یازدهم تجزیه و ترکیب قرآن کریم

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
(۵۵)۹۱۳	آیه ۲۵ و ۲۶	آغاز	پیشگفتار
(۵۹)۹۱۶	آیه ۲۷	پنجم	مقدمه
(۶۱)۹۱۹	آیه ۲۷ و ۲۸	نهم	علام اختصاری
(۶۴)۹۲۲	آیه ۲۸ و ۲۹		
(۶۵)۹۲۳	آیه ۲۹		
(۶۷)۹۲۵	آیه ۲۹ و ۳۰		***
(۷۱)۹۲۹	آیه ۳۱		<u>سوره آل عمران</u>
(۷۳)۹۳۱	آیه ۳۱ و ۳۲		
(۷۵)۹۳۳	آیه ۳۳	(۱)۸۵۹	آیه ۲ و ۱
(۷۶)۹۳۴	آیه ۳۳ و ۳۴	(۲)۸۶۰	آیه ۳ و ۲
(۷۷)۹۳۵	آیه ۳۴ و ۳۵	(۴)۸۶۲	آیه ۴ و ۳
(۷۹)۹۳۷	آیه ۳۵ و ۳۶	(۵)۸۶۳	آیه ۴
(۸۴)۹۴۲	آیه ۳۷	(۶)۸۶۴	آیه ۵ و ۴
(۸۸)۹۴۶	آیه ۳۷ و ۳۸	(۷)۸۶۵	آیه ۶ و ۵
(۹۰)۹۴۸	آیه ۳۹	(۸)۸۶۶	آیه ۷ و ۶
(۹۲)۹۵۰	آیه ۳۹ و ۴۰	(۱۴)۸۷۲	آیه ۸ و ۷
(۹۴)۹۵۲	آیه ۴۰ و ۴۱	(۱۶)۸۷۴	آیه ۹ و ۸
(۹۷)۹۵۵	آیه ۴۱ و ۴۲	(۱۸)۸۷۶	آیه ۱۰
(۹۹)۹۵۷	آیه ۴۲ و ۴۳	(۱۹)۸۷۷	آیه ۱۰ و ۱۱
(۱۰۰)۹۵۸	آیه ۴۳ و ۴۴	(۲۱)۸۷۹	آیه ۱۱ و ۱۲
(۱۰۴)۹۶۲	آیه ۴۵	(۲۳)۸۸۱	آیه ۱۲ و ۱۳
(۱۰۶)۹۶۴	آیه ۴۵ و ۴۶	(۲۶)۸۸۴	آیه ۱۳ و ۱۴
(۱۰۷)۹۶۵	آیه ۴۶ و ۴۷	(۲۹)۸۸۷	آیه ۱۴ و ۱۵
(۱۱۱)۹۶۹	آیه ۴۸ و ۴۹	(۳۲)۸۹۰	آیه ۱۵ و ۱۶
(۱۱۷)۹۷۵	آیه ۴۹ و ۵۰	(۳۴)۸۹۲	آیه ۱۶ و ۱۷
(۱۲۰)۹۷۸	السی	(۳۵)۸۹۳	آیه ۱۷ و ۱۸
		(۳۷)۸۹۵	آیه ۱۸ و ۱۹
		(۴۰)۸۹۸	آیه ۱۹ و ۲۰
	***	(۴۴)۹۰۲	آیه ۲۰ و ۲۱
	<u>ضمائم</u>	(۴۷)۹۰۵	آیه ۲۱ و ۲۲
		(۴۸)۹۰۶	آیه ۲۲ و ۲۳
		(۵۱)۹۰۹	آیه ۲۴
		(۵۳)۹۱۱	آیه ۲۴ و ۲۵
پنج صفحه	صفحات قرآن مربوط به حزب (جلد) یازدهم		

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرورد گارا!

- ستایش تو را که آغاز بی آغاز و انجام بی انجامی
- تویی که به چشم در غمی آبی و به اندیشه در غمی گنجی
- تویی که این جهان و هر چه در اوست بیافریده ای و همه را بدان راه که خواسته ای بداشته ای
- تویی که هر هست در برابر بود تو نیست باشد و هر نیست به فیض بود تو هست

پرورد گارا!

- ستایش تو را که به هر ستودنی سزاوازی
- تویی که ستودنت - چنانکه باید - از کس بر نیاید و گزاردن حق شکرت هیچکس نتواند
- ستایش تو را که سرگشتگان شام نار گمراهی را به فروغ پیام آسمانیت ، به صبح نیکبختی رهنمون شدی

پرورد گارا!

- درود تو بر پاکترین و گزیده ترین آفرید گانت « محمد ص » که او را دل تجلی گه خویش کردی و بر صدر کائنات نشاندی
- درود تو بر یار پیدا و نهان او و پاره ی تن و جان او « علی ع » که قبله ی سالکانش کردی و نور دیده ی عارفان و آرام دل عاشقان
- درود تو بر همه ی سوخته جانان و شکسته دلان کویت ، آها که از بود و نبود بریدند و از دو جهان تنها مهر تو گزیدند ، جز خواست تو نخواستند و جز پسند تو نپسندیدند

پرورد گارا!

- میان تو و این کمینہ پیمان رفت تا همت به کار تو کند و غمی از دریای جذبہ و شور کلام مجیدت بر سینه ی گداخته تشنگان تو بپاشاند

خدایا! تو میدانی که به جان بر سر پیمان است ، ولی دریغ که نادان است و در گزاردن حق کلامت ناتوان ، پس به مهر خود یاریش کن ، از دهش خویش توانایش ده ، کار بر او آسان ساز ، سینه اش فراخی بخش ، اندیشه اش رسایی ده ، خامه اش روان گردان ، گره از سخنش بگشای و یاورش باش تا پیمان به جای آرد ، که تو پیمان شکنان را دوست نمیداری

خدایا! راهی که بر آتش داشته ای باریک است و پیش پا تاریک ، رونده بیمار است و رفتی دشوار ، ای چاره ی هر ناچار ، این افتاده به خود مگذار ، او را بر آور و به پای دار

طی سی و هشت سال تعلیم و تعلّم بدون وقفه بدرستی دریافتم که بی مایگی و بی میلی دانش آموزان و دانشجویان به تحصیل زبان عربی تا حدی است که گمان میکنند راه برای آموختن عربی مسدود و دریای بسیار خروشان است که شنا در آن محال و اظهار علاقه بآن مشقت بر سندان کوفتن است. . . فراموش نمیکنم تعبیر دانش آموزی را که میگفت: "از من بخواهند با دو دست و پا بر هوا از چهارراه سرچشمه حرکت کنم و دور میدان امام بگردم ولی نخواهند که پیرامون آموختن عربی بر آیم زیرا معتقدم آن آسان و این بسی مشکل است و باین جهت ما دانش آموزان هرچند معلم و استاد زبر دستی هم در عربی داشته باشیم دل بآموختن نمی بندیم زیرا میدانیم جز اتلاف وقت و تضییع عمل و کوفتنی مغز از این خرمن توشه ای بر نخواهیم داشت."

باید دید چرا گرایش نوجوانان و جوانان سرزمین ما نسبت به فراگیری این زبان فصیح و بلیغ بسیار اندک و در حد انجام تکلیف و کسب نمره ی قبولی در آزمونهای مختلف میباشد؟ و سال به سال نیز از میزان آن کاسته میشود، در حالیکه زبان عربی گذشته از آن که کتاب آمیز و ایدئولوژی ماست، بیش از پنجاه درصد از واژه های مورد استفاده در ادبیات فارسی را نیز به خود اختصاص داده است. پس باید دید عیب از کجاست؟ و راه چاره چیست؟ اگر بخوانیم کامل شرح دهیم کتابی خواهد شد جداگانه و مقدمه درطول و تفصیل از ذی المقدمه و اصل پیش افتاده از مقصود باز میمانیم و فقط به دو مورد اشاره میشود:

الف: با کمال اندوه و اعتذار صریحاً میتوان گفت کتابهای عربی دبیرستانها باعث گشته که دانش آموزان عربی را گردن نهی متعذر امور انگاشته بآن بدین واز آموختن اشی سرد و مأیوس شوند زیرا تکلیف شده که طابق النعل بالنعل کتابها تدریس شود تا دچار مسئولیت نگردند خواه وقت کافی یا غیر کافی باشد و چه دانش آموز بفهمد و بگذرد و یا نفهمیده ورق زند.

ب: با روشی که تاکنون معمول بوده و هست در هر مبحثی معنی را وسیله ی شناختن لفظ قرار داده از مغز به پوست میرساند، مثلاً از روز اول معنای اسم و فعل و حرف معنای مبتداء و خبر و فاعل و مضاف الیه و غیره را طریق تشخیص اسم و فعل و یا شناختن فاعل و غیره. شناخته اند و این نیز در روزگاری که محو محسوساتند از پیشرفت کار میکاهد و دانش پژوهان را خسته و ملول میسازد. کارشناسان مسایل آموزشی را اعتقاد بر این است که ایجاد انگیزه و علاقه در افراد نسبت به موضوعی خاص، مستلزم شناخت کامل آنها از موضوع مورد نظر است. شکی نیست که کمیت و کیفیت قواعد پیچیده و مستحکم ادبیات عرب آن را به دریای بیکرانی از علم و معرفت بدل ساخته است اما این بدان معنی نیست که با روشهای صحیح و دقیق ناخدایان کشتی های فرهنگی نتوان به اعماق آن نفوذ کرد و از کرامات آن بهره مند شد.

با استفاده از تجربه ی چندین ساله در امر تدریس میتوان گفت علت دوری جوانان از فراگیری این علم، عدم شناخت آنها نسبت به واژه های عربی و جایگاه آنها در جمله و در نتیجه عدم درک صحیح از مفاهیم مورد نظر در ادبیات عرب میباشد و کتابها و جزواتی هم که در این راستا منتشر شده اند نیاز علمی جوانان را بطور کامل بر طرف نمیکند.

با مقدماتیکه گفته شد نویسنده فهمید با روش فوق کاری از پیش شیرد بفکر اتحاد طریقه ی تدریس عربی را تغییر دهد و با دوکار باندیشه ی خود جامه ی عمل پوشید و خوشبختانه به نتیجه ی حیرت انگیز رسید و آن نتیجه این بود :

”تجزیه و ترکیب قرآن“ که آن بر دو اصل مبتنی است :اول - مواد تدریس - دوم - روش تدریس (و عبارت دیگر چه قواعد از تجزیه و ترکیب را باید آموخت ؟ و چگونه باید آموخت ؟)
جواب سؤال اول - « آموختن کلیات » و جواب سؤال دوم - « راه لفظ و مشاهده است »
پس بطور خلاصه :

مبنای این روش رسیدن به معنی است از راه لفظ و عبارت دیگر روش مشاهده میباشد .

بر این اساس ، احساس نیاز به مجموعه ی کاملی که به تجزیه و ترکیب واژه های مورد استفاده در متون عربی بپردازد و به عبارتی آنرا ”تفسیر ادبی“ کند مرا بر آن داشت تا کتاب حاضر را که مشتمل بر یکصد و بیست (۱۲۰) جلد میباشد به حول و قوه الهی به انجام رسانم . در این مجموعه سعی بر این است که کلمات بکار گرفته شده در آیات قرآن به ترتیب از اولین سوره مورد تجزیه و ترکیب قرار گیرد تا الگوی کاملی باشد برای استفاده ی آموزگاران در امر تدریس و دانش پژوهان در امر تحصیل زبان و ادبیات عرب و محققان در امر پژوهش موضوعات مورد نظر در متون عربی مرجع به ویژه کتاب مقدس قرآن مجید .

امید است با اتکال به خداوند حکیم با فرا ر دادن این مجموعه در کنار کتب درسی دانش آموزان و دانش پژوهان و آموزش عمیق و درک صحیح کلمات عربی بکار رفته در متن قرآن که کتاب هدایت است ، جوانان و نوجوانان سرزمین ما با علاقه ی بیشتری به فراگیری این زبان کار آمد روی آورند .

پروردگارا!

این کوشش ناچیز که به کار تو رفته است ، به دهش بزرگ خویش پذیرا شو و آن را وسیله ی بخشایش این بنده ی زلتسار خواهی کن ، که اگر سیه رویی او از حد بیرون است ، بزرگواری تو لیز چنان است و تو کار هیچ کارورزی را تباه نمیکنی .

خدایا ! تو خود گواهی که او را اگر چه پای قصور بوده است سر تقصیر نبوده است و هماره دل به مهر تو - ای مهربانتر از هر مهربان - گرم داشته و به کوی تو سر گذاشته تا مگر دمی به لطف بر او بر نگری و به پیش چشم دلش رخ بر گیری و خرمن جانش به شرار خویش در گیری ، پس بر او رحمت آور و از او در گذر و ببخشای که تو همچنان که بر زبان آن پاک پاکان و زینت بندگان رفته است «بیش از آنکه در پی کیفر باشی خوش می داری که ببخشای» .

خدایا! خدایا این بنده ات میداند که سخت ناپاک است و بخشایش تو را درخور نه ، پس پروردگارا تو را نه به زبان خویش ، که به زبان آن پاکمرد که این نامه به نام نامی او کرده است ، باز میخواند .

خدایا! به حرمت رنجهای او و رنجهای همه ی جانهای پاکی که جز بتو نیاند یشیدند و جز در برابر تو سر فرو نیاوردند و در این راه سختیها به هیچ شمردند و آزار ها به جان خریدند ، براین بنده ات به رحمت بنگر و دل او را از آلائش بپیرای و به زیور پاکیزگی بیارای که تو جز به دلهای پاک خانه نمیکنی .

در خانه مصرانه از همه ی محققان محترم درخواست میکنم که موارد ضعف و اشتباه این کتاب را با نظر لطف و محبت یادآوری فرموده و در ترمیم و جبران آن بر این بنده متب هتند .

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ — فاطمه ناظم زمردی

اردیبهشت ۱۳۸۱

****در این نوشته تعا بیری از قرآن ، لهج البلاغه ، صحیفه سجادیه به وام آمده است .